

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
_____ доц. Лазаренко Н.І.

« _____ » _____ 2020 року

ПРАКТИЧНИЙ КУРС ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки магістра

галузі знань 03 Гуманітарні науки

**спеціальності 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька**

**додаткової спеціальності 035.041 Філологія (Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська**

**освітня програма Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно))
(німецька)**

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

Розробник: Дробаха Л.В., к. філол. н., доцент кафедри німецької філології

Рецензенти: Мосійчук А.В., к. філол. н., доцент кафедри англійської філології Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Сольська Т.М., к. філол. н., доцент кафедри німецької філології Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського

Бібліографічний опис

Програма обов'язкової навчальної дисципліни “Практичний курс галузевого перекладу” для студентів за спеціальністю 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, за додатковою спеціальністю 035.041 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська / Л.В. Дробаха. Вінниця, 2020. 8 с.

АНОТАЦІЯ

Програма навчальної дисципліни призначена для опанування студентами підготовки «магістр» галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, додаткової спеціальності 035.041 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська і належить до дисциплін фахової та практичної підготовки. Програма ґрунтується на набутті студентами освітньої та професійної кваліфікації для здійснення професійної діяльності, пов'язаної із аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), організацією успішної комунікації різними мовами.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри німецької філології факультету іноземних мов
Протокол № 1 від «01» вересня 2020 року

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету іноземних мов
Протокол № 2 від «14» вересня 2020 року

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Практичний курс галузевого перекладу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, додаткової спеціальності 035.041 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є науковий погляд на теорію та практику перекладу, на теоретичні засади дисципліни, які є необхідними для майбутньої роботи перекладача та вчителя і дозволяють студентам бути рівноправним учасником міжкультурної комунікації.

Міждисциплінарні зв'язки дисципліни: При перекладі навіть простих речень або нескладних текстів студенти намагаються відшукати змістові чи функціональні відповідники лексичним одиницям, граматичним структурам або стилістичним явищам іноземної мови, завжди свідомо чи несвідомо аналізують, порівнюють і відшукують відповідні ізоморфні й аломорфні риси у кожній з цих мов. Більше того, саме викладання і навчання предмета теорії та практики перекладу вимагає опори не тільки на споріднені предмети – лексикологію, граматику чи стилістику. У процесі перекладу текстів будь-якого функціонального стилю й тематики часто виникає потреба робити посилання, екскурси, наводити/ шукати аналоги чи й підтвердження певних положень у таких предметах, як література, загальне літературознавство, тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Перекладознавство як наукова дисципліна.
2. Методи перекладознавчої науки.
3. Текст і переклад.
4. Сучасні процедури перекладу.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Практичний курс галузевого перекладу» полягає в тому, щоб озброїти студентів системою загальнотеоретичних знань і практичних умінь із сучасної лінгвістичної теорії перекладу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Практичний курс галузевого перекладу» є

- навчити студентів перекладу власне завершених текстів різних функціональних стилів з німецької мови на українську та з української на німецьку мову;
- ознайомити студентів зі способами відтворення власних імен та назв; одиницями безеквівалентної лексики (реаліями суспільно-політичного, економічного, культурного життя) та інтернаціональною лексикою згідно з сучасними вимогами і стандартами;
- ознайомити студентів з різними способами відтворення ідіоматичних та усталених виразів в процесі перекладу;
- розвинути вміння використовувати види і типи перекладу для вірного/адекватного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу;
- виробити навички та вміння застосовувати граматичні і лексичні трансформації мовних одиниць для досягнення адекватності їх перекладу; перекладати письмово і почасти усно речення, які містять відповідні труднощі; свідомо уникати буквалізмів.

1.3. Компетентності

1.3.1. Загальні компетентності

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-1);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-2);
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-3);
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК-4);
- здатність працювати в команді та автономно (ЗК-5);
- здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК-6);
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК-7);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-8);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-9);
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК-10);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК-11);
- здатність проведення досліджень на належному рівні (ЗК-12).

1.3.2. Фахові компетентності

- здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах (ФК-1);
- здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки (ФК-3);
- володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (ФК-4);
- усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті та захисту інтелектуальної власності на її результати (ФК-5);
- здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, перекладознавства (ФК-6);
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень (ФК-7);
- здатність використовувати чотири види мовленнєвої діяльності на базі достатнього обсягу знань з фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства (ФК-8);
- володіння здатністю перекладати, реферувати та анотувати державною та іноземними мовами різножанрові тексти (ФК-9);
- уміння застосовувати міжмовні еквіваленти (кліше), враховуючи системні міжмовні розбіжності в практиці перекладу (ФК-10);
- здатність обґрунтовувати концептуальні основи, структуру і зміст засобів навчання у ЗВО (підручників, навчальних посібників тощо) (ФК-11);
- здатність орієнтуватись в основних тенденціях, що визначають сучасний стан іншомовної освіти у вищих навчальних закладах, проектувати педагогічну діяльність (ФК-12).

1.4. Програмні результати навчання

- демонструвати належний рівень володіння державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами (ПРН-2).
- цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва (ПРН-4).
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору (ПРН-5).

- знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня(ПРН-6).
- застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації(ПРН-7).
- аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві(ПРН-8).
- оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки (ПРН-9).
- характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі (ПРН-10).
- здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН-11).
- дотримуватися правил академічної доброчесності (ПРН-12).
- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору на них як фахівцем, так і широкому загалу (ПРН-13).
- досконало володіти двома іноземними мовами (з урахуванням їх фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних та прагмалінгвістичних особливостей) (ПРН-14).
- кваліфіковано здійснювати освітню та педагогічну роботи, сприяти гармонійному розвитку особистості, підготовці до активної професійної діяльності (ПРН 15).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90 годин 3 кредитів ECTS.**

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА

ТЕМА 1. Основні значення і лінгвістичні засади поняття перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Основні терміни у дисципліні перекладу.
2. Перекладність і неперекладність.
3. Зв'язок між вихідним текстом та текстом цільової мови.

ТЕМА 2. Явище інтерференції у перекладі.

Інформаційний обсяг теми.

1. «Хибні друзі» перекладача.
2. Культурна інтерференція.
3. Поняття еквівалентності та адекватності під час перекладу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОЇ НАУКИ

ТЕМА 3. Види перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Письмовий та усний переклади.
2. Три типи перекладу за Р. Якобсоном.
3. Дослівний і вільний переклад.

ТЕМА 4. Форми усного перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Класичний послідовний переклад та переговорний переклад.
2. Форми синхронного перекладу.
3. Рівні машинного перекладу.

РОЗДІЛ 3. ТЕКСТ І ПЕРЕКЛАД

ТЕМА 5. Види текстів в процесі перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Типи текстів як основні форми письмового спілкування.
2. Особливості специфіки різних видів тексту.

ТЕМА 6. Аналіз тексту в процесі перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Зовнішні та внутрішні текстові фактори.
2. Важливі характеристики тексту та просодичні засоби говоріння при усному перекладі.
3. Рівні одиниць перекладу.

РОЗДІЛ 4. СУЧАСНІ ПРОЦЕДУРИ ПЕРЕКЛАДУ

ТЕМА 7. Види текстів в процесі перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Процедура прямого перекладу.
2. Процедура непрямого перекладу.
3. Історизуючий переклад.

ТЕМА 8. Лексичні труднощі перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Переклад неологізмів та реалій.
2. Власні імена в літературних перекладах.
3. «Промовляючі імена» та їх переклад.

ТЕМА 9. Аспекти готового перекладу.

Інформаційний обсяг теми.

1. Граматичні особливості перекладу.
2. Переклад текстів ЗМІ.
3. Оцінювання перекладів.
4. Остаточне редагування перекладу в письмових текстах.

3. Рекомендована література

Основна

1. Брандес М. П., Провоторов В. И. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков). 3-е изд. М. : НВИ-Тезаурус, 2001. 224 с.
2. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г. Г. Вступ до перекладознавства навч. посібник для студентів спец. «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2017. 295 с.
3. Теорія перекладу: для студентів 3-4 курсів ф-ту «Референтперекладач», які навчаються за спеціальністю 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики перекладу; авт.-упор. О. А. Кальниченко]. Харків : Вид-во НУА, 2017. Ч. 1.64 с.
4. Куц Є. О., Кузнецова І. В. Переклад галузевих науково-технічних текстів: Навчальний посібник. Запоріжжя : Кругозір., 2015. 360 с.
5. Кучер З. І. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. Рекомендовано МОН. Вінниця : Нова книга, 2013. 504 с.
6. Назаркевич Х. Основи перекладознавства. Львів, 2010. 298 с.
7. Телегіна Н. І. ПРАКТИКУМ З ПЕРЕКЛАДУ (навчально-методичний посібник). Івано-Франківськ, 2019. 75 с.

Додаткова

1. Алексеева И. С. Устный перевод. Немецкий язык: Курс для начинающих. СОЮЗ УМО, 2002. 200 с.
2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение: общие и лексические вопросы. М. : ИОСО РАО, 2001. 223 с.
3. Волошук В. І., Гура Н. П. Практичний курс перекладу технічної літератури для студентів, які вивчають німецьку мову як другу іноземну: Навчальний посібник для студентів IV курсу спеціальності “Переклад”. Дніпропетровськ : Середняк Т.К., 2015. 630 с.
4. Гириченко А. Н. Из истории русского художественного перевода первой половины XIX века. Эпоха романтизма. М. : Флинта, 2002. 280 с.
5. Ермолович Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур. Заимствование и передача имен собственных с точки зрения лингвистики и теории перевода. М. : Русский язык, 2001. 96 с.
6. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: У 2-х ч. Вінниця : Нова книга, 2001. 302 с.
7. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
8. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства: навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
9. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Учебное пособие. М.: ЧеРо, 2000. 136 с.
10. Крушельницкая К. Г. Советы переводчику. Учеб. пособие по немецкому языку для вузов. М. : Астрель, 2002. 315 с.
11. Куц Є. О. та ін. Прагматична адаптація та її особливості під час перекладу текстів різних жанрів: монографія. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 148 с.
12. Латышев Л. К. Технология перевода. Учебное пособие по подготовке переводчиков (с немецкого языка). М. : НВИ-Тезаурус, 2000. 280 с.
13. Міщенко Л. А. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу» (німецькою мовою). Вінниця : Нова книга, 2003. 176 с.
14. Попряник Л. В. Практикум по переводу с немецкого языка на русский текстов экономического содержания. М. : НВИ-Тезаурус. 2000. 136 с.
15. Dedecius K. Vom Übersetzen: Theorie und Praxis. Frankfurt a.M: Suhrkamp UTB, 1986. 205 S.
16. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 4.Aufl. Wiesbaden; Heidelberg : Quelle, 1992. 343 S.
17. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen: Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. Heidelberg:Groos,1991.123 S.

18. Venuti L. The translators invisibility. A history of translation. London; NY: Routledge, 1995. 353 p.

4. Методи та технології викладання і навчання

До методів та технологій навчання належать пояснювально-ілюстративний, елементи тренувального методу; форми організації навчання: аналіз речень, текстів; робота в малих групах з літературою та словниками, творчо-дослідницькі завдання, кейс-технології, індивідуально-творчий та практиологічний підходи.

5. Форма підсумкового (семестрового) контролю навчання залік

6. Критерії та методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

1) методи поточного контролю: усне опитування, тестування, обговорення, репрезентація, бінарні усні доповіді, колоквиум, творчо-дослідницькі самостійні завдання.

2) методи підсумкового контролю: усне опитування студентів з теоретичних питань, практичне завдання з відповідної теми.

Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни “Практичний курс галузевого перекладу”

A (відмінно)	Глибокий та повний виклад теоретичних положень. Вміння зробити аналіз способів відтворення власних імен та назв; видів і типів перекладу та їх використання для вірного/адекватного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу. Допускаються 1-2 незначні помилки.
B (добре)	Детальний виклад теоретичних положень, чітка систематизація набутих знань. Вміння зробити аналіз ознак, що лежать в основі видів і типів перекладу та їх використанні для вірного/адекватного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу. Студент допускає незначні огріхи у формулюванні висновків. Допускаються 3-4 мовні помилки.
C (добре)	Вміння зробити аналіз ознак, що лежать в основі видів і типів перекладу та їх використанні для вірного/адекватного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу. Студент допускає огріхи у формулюванні висновків. Допускаються 5-6 мовних помилок.
D (задовільно)	Відповідь характеризується посереднім рівнем володіння матеріалом з визначенням основних видів і типів перекладу. Допускаються 7-8 мовних помилок.
E (задовільно)	Володіння навчальним матеріалом поверхове, фрагментарне, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу. Допускаються 8-9 мовних помилок.
FX (незадовільно)	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; допускаються суттєві помилки.
F (незадовільно)	Студент не володіє навчальним матеріалом. Відповідь не логічна, має узагальнений характер.